

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0822U100680

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-02-2022

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Варченко Ольга Олександрівна

2. Varchenko Olha Oleksandrivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право. Право

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 15-02-2022

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Національна поліція України

Код за ЄДРПОУ: 40108578

Місцезнаходження: вул. Академіка Богомольця, буд. 10, м. Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 64.086.039

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 10.79

Тема дисертації:

1. Забезпечення поваги до людської гідності в кримінальному провадженні.
2. Ensuring respect for human dignity in criminal proceedings.

Реферат:

1. У роботі здійснено комплексне дослідження проблематики забезпечення поваги до людської гідності у кримінальному провадженні, зокрема: проаналізовано особливості людської гідності як об'єкта охорони у кримінальних процесуальних правовідносинах; охарактеризовано місце поваги до людської гідності в системі інших засад кримінального процесу; визначено проблемні аспекти забезпечення поваги до людської гідності під час застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження; виявлено проблематику, пов'язану із забезпеченням поваги до людської гідності під час збирання доказів на стадії досудового розслідування; проаналізовано спірні питання реалізації засади поваги до людської гідності в судових провадженнях; досліджено проблематику відновлення поваги до людської гідності та компенсації шкоди, завданої незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду; розглянуто специфіку провадження щодо померлої особи з

метою захисту її честі та гідності (реабілітації); науково обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення правового регулювання і практики забезпечення поваги до людської гідності у сфері кримінального судочинства. У першому розділі роботи увага зосереджена на загальнотеоретичних аспектах досліджуваної проблематики. Констатовано, що, незважаючи на значну кількість досить різнопланових праць, наукову розробленість проблематики забезпечення поваги до людської гідності саме в кримінальному процесі не можна вважати вичерпаною. Аргументовано, що виконання завдань кримінального процесу є неможливим без застосування окремих правообмежень. Тож, задля досягнення загальносупільного інтересу, що полягає у боротьбі зі злочинністю, окремі кримінальні процесуальні заходи можуть обмежувати природні права людини, зокрема й право на гідність. Проаналізовано практику Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) на підставі чого виявлено критерії розмежування різних форм приниження людської гідності: (а) катування та (б) поводження, що є жорстоким, але все ж не досягає рівня катування. Також доведено, що хоча приниження гідності може становити самостійну форму порушення вимог ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) та ст. 11 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), проте приниження гідності невіддільно супроводжує й інші форми порушення ст. 3 Конвенції і ст. 11 КПК – такі як катування та інше жорстоке або нелюдське поводження чи покарання або застосування погроз такого поводження. Окрема увага приділена з'ясуванню місця засади поваги до людської гідності в системі засад кримінального процесу. Доведено, що дослідження засади поваги до людської гідності зобов'язує розглядати її у взаємозв'язку в першу чергу із такими засадами, як: (а) верховенство права; (б) забезпечення права на свободу та особисту недоторканість; (в) презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; (г) гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами. Проведення дослідження у такому ракурсі надало можливість сформулювати низку науково-обґрунтованих положень. У другому розділі роботи розглянуто проблематику, пов'язану із процесуальними механізмами забезпечення поваги до людської гідності у кримінальному провадженні. При цьому орієнтирами для фокусування дослідницьких зусиль слугували ключові форми порушення засади поваги до людської гідності, зазначені у ч. 2 ст. 11 КПК: катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження, погрози застосування такого поводження, утримування особи у принизливих умовах, примушування до дій, що принижують гідність. Аргументовано, що на законодавчому рівні неможливо чітко визначити форми, межі, інтенсивність застосування фізичної сили при застосуванні затримання або приводу особи, тож законодавець орієнтує правозастосовників на максимальне врахування конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей людини. У свою чергу, аналіз практики ЄСПЛ надав автору можливість наповнити абстрактні законодавчі формулювання низкою конкретних орієнтирів визначення пропорційності та виправданості застосування сили. Доведено, що відповідно до практики ЄСПЛ, саме по собі застосування засобів обмеження рухомості (зокрема, кайданок) не є підставою для порушення питання про нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження у сенсі ст. 3 Конвенції, якщо такий захід здійснювався у зв'язку із законним обмеженням свободи та був зумовлений об'єктивною необхідністю. Водночас, виокремлено низку маркерів, які мають враховуватися при визначенні питання про наявність порушення ст. 3 Конвенції в результаті застосування засобів обмеження рухомості.

2. The scientific work provides a comprehensive study of the issue of ensuring respect for human dignity in criminal proceedings, in particular: the features of human dignity as an object of protection in criminal procedural legal relations were analyzed; the place of respect for human dignity in the system of other principles of the criminal process was characterized; problematic aspects of ensuring respect for human dignity in the application of certain measures to ensure criminal proceedings were identified; issues related to ensuring respect for human dignity during the collection of evidence at the stage of pre-trial investigation were identified; controversial issues of implementation of the principle of respect for human dignity in court proceedings were analyzed; the issue of restoring respect for human dignity and compensation for damage caused by illegal actions of bodies carrying out operational and investigative activities, pre-trial investigation bodies, the prosecutor's office and the court was studied; the specifics of the proceedings against the deceased in order to protect his/her honor and dignity (rehabilitation); proposals for improving the legal regulation and practice of ensuring respect for human dignity in

the field of criminal justice were scientifically substantiated. In the first section of the work the attention is focused on the general theoretical aspects of the researched problems. It is stated that, despite the large number of quite diverse works, the scientific development of the issue of ensuring respect for human dignity in the criminal process can not be considered exhausted. It is argued that the implementation of the tasks of the criminal process is impossible without the application of certain legal restrictions. Therefore, in order to achieve the general public interest in the fight against crime, certain criminal procedural measures may restrict natural human rights, including the right to dignity. The case law of the European Court of Human Rights (hereinafter - the ECtHR) is analyzed, on the basis of which, the criteria for distinguishing between different forms of humiliation of human dignity are revealed: (a) torture and (b) treatment that is cruel but still does not reach the level of torture. It is also proved that although humiliation can be an independent form of violation of Art. 3 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (hereinafter - the Convention) and Art. 11 of the Criminal Procedure Code of Ukraine (hereinafter - the CPC), but the humiliation inseparably accompanies other forms of violation of Art. 3 of the Convention and Art. 11 of the CPC - such as torture and other cruel or inhuman treatment or punishment or the use of threats of such treatment. Particular attention is paid to clarifying the place of the principle of respect for human dignity in the system of principles of criminal procedure. It has been shown that the study of the principle of respect for human dignity obliges to consider it in relation first of all to such principles as: (a) the rule of law; (b) ensuring the right to liberty and security of person; (c) the presumption of innocence and proof of guilt; (d) the openness of the proceedings and their full recording by technical means. Conducting research in this perspective provided an opportunity to formulate a number of scientifically established points. The second section deals with issues related to procedural mechanisms to ensure respect for human dignity in criminal proceedings. At the same time, the key forms of violating the principle of respect for human dignity, mentioned in Part 2 of Art. 11 of the CPC are: torture, cruel, inhuman or degrading treatment, threats of such treatment, detention in degrading conditions, coercion to degrading treatment. It is argued that at the legislative level it is impossible to clearly define the forms, limits, intensity of physical force in the use of detention or excuses, so the legislator requires law enforcement agencies to take into account the specific situation, nature of the offense and individual characteristics. In turn, the analysis of the case law of the European Court of Human Rights gave the author the opportunity to fill the abstract legislative formulations with a number of specific guidelines for determining the proportionality and justification of the use of force.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трофименко Володимир Михайлович

2. Trofymenko Volodymyr Mykhailovych

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальчук Сергій Олександрович

2. Kovalchuk Serhii Oleksandrovyich

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пашковський Микола Іванович

2. Pashkovskiy Mykola Ivanovych

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тітко Іван Андрійович

2. Titko Ivan Andriiovych

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тищенко Ольга Ігорівна

2. Tyshchenko Olha Ihorivna

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Капліна Оксана Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Капліна Оксана Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.